

SIAMESE DOCUMENTS OF THE SEVENTEENTH CENTURY.

(Archives of the Ministry of the Colonies, Paris)

Lecture delivered at an Ordinary General Meeting
of the Siam Society, June 1, 1921,

BY PROF. G. CŒDÈS

Chief Librarian of the Vajirāñāṇa National Library.

During Somdet Phra Narai's reign (1664-1688), the intercourse between Siam and Europe became very active. As regards France alone, the period extending from 1680 to 1688 saw no less than three embassies sent by Somdet Phra Narai to King Louis XIV, who in turn dispatched two French embassies to the Court of Siam. It goes without saying that these active diplomatic relations implied a considerable number of written documents, letters, reports, instructions, etc. It is as good as certain that the Archives of Ayudhya did contain a certain amount of documents relating to that period, but they were utterly destroyed in the burning of the capital in April 1767. Fortunately, the documents received in France, and the minutes of the letters sent to Siam have been preserved in their integrality and are to be found in Paris in three places.

Some minutes of letters and instructions, but comparatively few, are kept in the Ministry of Foreign Affairs (*Vol. Asie 2, Asie 3, Asie 4, Asie 6*). The minutes of the letters sent to, and the letters received from Siam are divided between the Archives of the Marine (which have been recently incorporated into the National Archives: *Series B 1, vol. 39, 40; B 2, vol. 51 & seq.; B 4, vol. 11, 32, 133, 150*), and the Ministry of the Colonies (*Vol. Cl. 22 to 27, and Asie orientale 52*). It is in that last collection that I have found the Siamese documents which I publish hereafter.

Before publishing those papers and in order to replace them, so to say, in their frame, I cannot dispense with a brief résumé of the intercourse between France and Siam in the XVIIth century.

It is not my purpose to narrate this history in full details: this work has already been done in 1883 by M. LUCIEN LANIER in his excellent book: "*Etude historique sur les relations de la France et du royaume de Siam*", which is based on the very documents I have just mentioned. Beside this book, R. F. ADRIEN LAUNAY of the Missions Etrangères, has just published some months ago three volumes entitled: "*Histoire de la Mission de Siam*," which give a complete survey of the relations between the French missionaries and the Court of Siam, based on the numerous documents kept in the Archives of the Society. I shall therefore limit myself to a short and dry summary of the events.

The first French missionaries with Mgr. Pallu, Bishop of Heliopolis, and Mgr. de la Mothe-Lambert, Bishop of Berythe arrived at Ayudhya the 22nd August 1662. But the first official relations between Louis XIV and Phra Narai began in 1673, when Mgr. Pallu who had been in Europe in the meantime, in order to submit to the Holy See some questions raised by the work of the mission, brought back to Siam presents from the Pope and the King of France, with letters of thanks for the protection granted to the catholic missionaries. Hearing of the good treatment of the missionaries in Siam the French Company of the East-Indies, founded by Colbert in 1664 in imitation of the Dutch Company, decided to establish a factory in Siam: this was done in September 1680. The arrival of the French merchants, and the news they brought of the recent victories of King Louis XIV, induced Phra Narai to send to the Court of Versailles a solemn embassy consisting of three Envoys⁽¹⁾ accompanied by more than 20 Siamese. This first Embassy which left Ayudhya during the last weeks of 1680, never reached Europe. The ship which conveyed them was caught in a storm on the East coast of Madagascar, and was totally wrecked. The news of this disaster

(1) ออกญาพิพัฒน์ราชไมตรี. ออกหลวงศรีวิสารสุนทร, ออกขุนนครวิไชย

(These three names are written respectively: Oc Pra Pipat Racha Maytri, Louang Seri Vissan Sounton and O coun Nacolla Vichay in the French documents. The restitution of the first two names is pretty certain, the Siamese orthography of the third is somewhat doubtful).

were not yet known in Siam, when, three years later, a new missive of King Louis XIV reached Ayuthia in July 1682.

In the course of the following year, the Court of Siam decided at last to despatch to Europe a second embassy in order to try and ascertain the fate of the former one, and to bring letters and presents to the King of France and to his Minister Colbert.

This embassy was headed by two Siamese and accompanied by a French missionary, R. F. Vachet. They left Siam the 25th January 1684, on board an English ship which landed them at Margate in England. After a short stay in London, they went over to France, where they remained until the 3d. of March 1685. Although this second Siamese embassy of 1684-85 is not so famous as the third one in 1686, some interesting details regarding it are preserved in the Memoirs of F. Vachet, whose fragments have been quite recently published in F. LAUNAY's book already referred to (Vol. I, pp. 131-153). I have been unable to trace the names of these Siamese. All what we know about them is that they were not real "Mandarins", and that unlike their colleagues of 1686 whose tact and exquisite politeness left such an excellent impression, they gave much trouble, as a result of their ignorance and their inability to submit to circumstances which were new to them.

The result of their visit to France was the sending of the first and most famous French embassy under the command of Chevalier de Chaumont, accompanied by l'Abbé de Choisy, Chevalier de Forbin and several young noblemen, R. F. Tachard and several Jesuits. Thanks to the narratives of these highly educated and enlightened persons, which were published as soon as they returned to France, we are able to follow day by day the progress of their voyage (from Brest which they left the 3rd March 1685 to Paknam which they reached the 23rd September) and the incidents of their residence in Siam.

The results of their mission, if not in proportion of the magnificence of their reception and of the value of the presents exchanged, were not of little importance. Their principal aims were the advancement of the Mission, and if possible the conversion of the

King of Siam to catholicism, and the furtherance of commerce between both countries.

On the first point, they obtained a treaty granting certain privileges to the apostolic missionaries throughout the Kingdom, signed at Louvo, the 10th December, 1685⁽¹⁾. By another treaty signed the next day the East-India Company was granted complete liberty of commerce with exemption of export and import duties, but with the very important restriction that all goods had to be bought from the royal warehouses. The manager of the Company in Siam received the jurisdiction over the servants of the Company. The Company obtained the monopoly of the commerce of tin in Junkceylon with permission to build a factory there, and the place of Singora was given in full property to the Company with permission to fortify that place. Those very important privileges which the King of Siam granted without receiving anything in return, were nevertheless considered insufficient by the Council of the Company, and we shall see that the treaty of 1687, whose original I have found in Paris, was even more unilateral and more favourable to the French interests in Siam.

Chevalier de Chaumont and suite left Ayudhya in December 1685 and landed at Brest the 18th June 1686. They were accompanied by a third Siamese embassy and by twelve Siamese boys sent to France to be educated there. The journey of the Siamese Ambassadors from Brest to Paris, through Nantes, Orléans, Fontainebleau, their audiences at Versailles, their visits of all places of interest in the capital, their tour through the newly conquered province of Flanders, are narrated at length in a small book which is mentioned in the *Journal of the Siam Society*, vol. II, part I, p. 63, and a copy of which is kept in the Vajirañāna National Library.

(1) A copy of the Siamese text of this treaty is kept in the Vajirañāna National Library. The French Text, with an English translation has been published in "*State Papers of the Kingdom of Siam, 1664-1886*" (London, Ridgway, 1886), p. 239.

I must enter into some details regarding the personality and the character of these Siamese Ambassadors, as two of our documents are letters written by them.

Chevalier de Chaumont writes in his diary (pp. 211-212):—
 “They are the best persons in the world, quiet, well educated, obliging and of good temper. I hope we shall stand on very friendly terms.”

The first Ambassador, Rajathut, was Okphra Visut Sunthon, the second or Upathut was Okluang Kaliyarajamaitri, and the third or Trithut was Okkhun Si Visaravacha.

We do not know much about the second and the third :

Luang Kaliyarajamaitri was an old man who had been twice Ambassador in China.

Khun Si Visaravacha was a young man of 25 to 30. He was the son of the Siamese Envoy to the Court of Portugal and he had been once sent to the Mogul.

We are much better informed regarding the first Ambassador Phra Visut Sunthon. His personal name was Pān, and he is still known to the Siamese by the name of Kosa Pān. He was the younger brother of the late Phrakhleng or “Barcalon,” to call him as did the Europeans in that time, and had during fifteen years worked with his brother, so that he was at least 35 years old when he was sent to France. He was the first Siamese whom Chevalier de Chaumont met at the Bar of the Menan, and he accompanied the Chevalier daily during his residence in Siam. “The first time I saw him,” says de Chaumont, “I found that he was a wellbred and a clever man, and I told M. Constance that he would be the right man to be sent to France as Ambassador.” (pp. 210-211).

There can be no doubt that he was witty. The relation of the Siamese Embassy to France which I alluded to, is full of his speeches, talks, and remarks: some of them may have been invented by the editor of the book, but many may be genuine.

Chevalier de Chaumont tells us that Phra Visut Sunthon

noted down everything he saw : "This pleases me very much, he says, for he will find in France many things worthy of his admiration, and he will thus be able to give his King a faithful account of what he will have seen." (p. 211)

Well, if the narration of the Siamese embassy, which is embodied in the Siamese Official History, Phongsavadan Krung Kao, is really grounded on Phra Visut Sunthon's report to the King, he must have been the greatest boaster of his time. In this extraordinary chapter of the Phongsavadan, the Ambassador boasts of having given before the Court at Versailles a kind of magical performance in order to prove the invulnerability of Siamese soldiers, and he pretends having received a French Court lady as a gift of King Louis. (Cf. REV. SMITH, *History of Siam, Reign of H. M. Somdet Pra Narai Bangkok, 1880*). But it would be unfair to make him responsible for that statement, the redaction of which is probably not anterior to the beginning of the XIXth century, and which I consider as the echo of some gossip current in Siam about that famous embassy.

If we are able to get an idea of Phra Visut Sunthon's humour and wit, I have found only one direct allusion to his political capacities in the still unpublished diary of Céberet, the second French Envoy who accompanied him on his return voyage to Siam. Céberet writes : "F. Tachard told me that he did not think Pra Visut Sunthon would favour the settlement of the French in Siam, because he is very much attached to his religion. F. Tachard is convinced that Phra Visut Sunthon will behave in Siam according to the state of affairs : if the circumstances are favourable to the French, Phra Visut Sunthon will show eagerness in serving them ; on the contrary, if he finds the minds illdisposed against the French, his will follow his own inclination which is not favourable to them."

We possess some informations about his career after he had returned to his country. After the revolution of 1688, and probably in the first years of the reign of King Phra Phetraja, he was first raised to the dignity of Phra Khlang with the title of Phya Kosathibodi. Afterwards, he took charge of the Foreign Affairs

which had been heretofore in the hands of the Chao Phya Si Thammarat, and his full title which appears on some documents dated 1698 and preserved in the Vajirañña National Library, became thus: เจ้าพระยา ศักรวรมราช เทวชาติ อำมาตยานุชิต พิพิพัตรนราช โภษานิบัติ อภัยพิริยปภากรมพทุ.

He had thus been invested with the highest office of the Kingdom, but his end was a tragic one, of which we read following account in a letter written by a missionary at Siam in 1700 and published in F. Launay's *History of the Siam mission* (II. p. 45):

"The Barcalon died two months ago, as a result of whiplashes and of the sorrow of being continually illtreated. Since the King in a moment of anger four years ago cut his nose with a sabre, the poor man experienced only persecutions from the Court which held him in suspicion. His eldest daughter, his three sons, his wives and concubines were all arrested and put to torture. His property was seized two or three days before his death, and some rumours were spread that he plunged a dagger in his own breast for despair. The Court cleared itself from any suspicion. After having shown some sorrow of his death, they accused his Chinese physician of having poisoned him and let the poor man be whipped. The body of the Barcalon was removed during the night and brought to a temple where it was buried without ceremony, being thus deprived of the usual funeral honours. Such was the end of that famous ambassador to France, and Prime Minister of the great King of Siam."

Now we are acquainted with the personality of the Siamese ambassadors of 1687, we can read the original letters which I found in Paris and which they wrote under the following circumstances.

They had left Brest the 1st March 1687, with a second French Embassy composed of M. de La Loubère and Céberet, F. Tachard, several Jesuits, and a body of French troops under the command of Desfarges and Du Bruant, who in execution of a request of Constance Phaulkon, had to occupy the forts of Bangkok and Mergui in order to ensure the security of the kingdom.

They reached the Cape of Good Hope the 11th June and remained there until the 25th of the same month. The day before their departure, they sent several letters to France: this is expressly stated in F. Tachard's relation of his second voyage (p. 69): "Before we left the Cape, he says, the Siamese ambassadors wrote several letters to persons in France, whose good offices they wished to acknowledge. I should be pleased to print them all and I am sure that they would be read with pleasure, but I possess only the one they begged me to forward to F. de la Chaize (the King's confessor), and which I have translated into French with the help of their interpreter."

F. Tachard gives then the translation of that letter which begins: "Letter of Ok Phra Visut Sunthon Rajatud, Okluang Kalaya-rajamaitri Upatud, Ok khun Si Visaravacha Tritud to R. F. de la Chaize" and ends thus: "this letter was written in the eighth month, the second day of the waning moon, in the year thoh nopasoc 2231, that is the 24th of June 1687."

The two letters which I have been able to trace in Paris were written on the very same day. One is addressed to the Marquis de Seignelay, the son of Colbert and Minister of Louis XIV, the other to Monsieur de Lagny, Director of the East-India Company. Both bear the seal of Phra Visut Sunthon, and are accompanied by a French translation.

With the exception of some obsolete words, whose meaning is otherwise perfectly clear, their style is easy and the interpretation offers no difficulty 1.

๑ หนังสือ ออกพระวิสทสนน ราชทูต ออกหลวงกัลยาราชไมตรี
อุปทูต ออกขุนศรีวิสารวาจา ตริทูต มา ถึง ท่าน มุส ลิงเพ ผู้

(1) In the following transcriptions the orthography has been slightly modernized and some obvious mistakes corrected, in order to facilitate the reading of the original (see the plates at the end this paper), but some interesting archaisms and the spelling of the proper names, such as ผังเสก has been preserved throughout.

เปน เสนาบดี ผู้ใหญ่ แห่ง พระมหากษัตริราช เจ้า ลุย เล กวัง ด้วย
 อัดโน ทั้ง ปวง มา ถึง ถาน ที่ นี้ แล ได้รับ คำนับ แล นับถือ แล
 เอาใจ ใส่ พิทักษ์ รักษา แห่ง ขาว ผ่องเขต ทั้ง ปวง ซึ่ง เข้า ไป ส่ง อัดโน ถึง
 กรุง ศรีอยุธยา นั้น จึ่ง ใน ทำ ทาง อัน มา ไกล นั้น มิ ได้ มี ความ ทุกข์
 แล มี ความ สนุก สบาย อยู่ มิ ได้ ชาติ บัด นี้ อัดโน ได้ มี น้ำ ใจ ชื่น ชม
 ยินดี ด้วย ได้ พบ ทำ ทาง ซึ่ง จะ สำแดง แก่ ท่าน ขอบ ใจ แห่ง อัดโน
 ด้วย บุญ คุณ ของ ท่าน มี แก่ อัดโน เมื่อ อยู่ ณ กรุง ผ่องเขต แล อัดโน
 ยัง รับ คุณ ของ ท่าน อยู่ จน เท่า ทุก วัน นี้ ถึง ว่า ทำ ทาง นั้น มิ สดวก
 ก็ ดี อัดโน ก็ จะ มิ ได้ รู้ เปน ทุก เลยช แล ความ สุข นั้น ก็ มิ รู้ หาย
 เลย ด้วย อัดโน มี อัน จะ คิด ถึง สรรพ อัน วิเศษ ซึ่ง ได้ พบ ได้ เห็น ณ
 กรุง ผ่องเขต แล เมื่อ ยัง อยู่ ณ กรุง ผ่องเขต แล สรรพ อัน วิเศษ นั้น
 ก็ กลุ้ม อยู่ แล ละ สิ่ง ละ สิ่ง นั้น ก็ ชัก ขวน น้ำ ใจ ให้ ไป ช้าง โนน บ้าง
 ช้าง นี้ บ้าง ให้ รัศนา ใจ อยู่ หน้อย หนึ่ง แล บัด นี้ มี วัน คืบ
 อัน เปลา อยู่ สรรพ อัน ตระการ ทั้ง ปวง นั้น อัดโน ก็ เรียก มา ใน ความ
 คิด พิจารณา เห็น ละ สิ่ง ละ สิ่ง ด้วย ยินดี ให้ สบาย ใจ แล อัดโน จำ
 เปน จะ ว่า แก่ ท่าน ตาม จริง มิ คิด เห็น ความ สนุก สบาย ใน แผ่น ดิน
 นี้ จะ สนุก สบาย เท่า หนึ่ง คิด ถึง ยศ ศักดิ์ แห่ง พระมหากษัตริ เจ้า ผู้ใหญ่
 อัน หา ผู้ใด จะ แปร บุญ สมภาร ให้ ล้น มิ ได้ ตูจ หนึ่ง พระมหากษ
 ัตริราช ผู้ เปน เจ้า แห่ง อัดโน ได้ ตรัส แต่ ได้ สอง ปี สาม ปี แล้ว ว่า
 พระมหากษัตริ เจ้า กรุง ผ่องเขต นี้ เห็น สมควร จะ เปน พระมหากษัตริ
 เจ้า แห่ง พระมหากษัตริ ทั้ง ปวง ทั้ง แขวง เอวอบ แล ความ คิด ทั้ง ปวง นี้ มิ
 ได้ ออก จาก บัญญา อัดโน จน เท่า บัด นี้ เหตุ หนึ่ง ถึง ว่า ไกล ไป ทุก

วัน ๆ จะ ถึง เมือง อัดโน แล เห็น มิ ขำ มิ นาน จะ ถึง ทั้ง นั้น ก็ ดี อัดโน
ยัง คิด ถึง บ้าน เมือง แต่ หน้อย หนึ่ง.

ประการ หนึ่ง แม้น มิ คิด เกรง กลัว ว่า จะ ขาด ความ นบนอบ แล ความ
นับถือ แห่ง พระมหากษัตริย์ เจ้า ผู้ใหญ่ จะ ขอ แก่ ท่าน ให้ เอา ทูล แก่
พระมหากษัตริย์ เจ้า ผู้ใหญ่ ว่า อัน ความ นับถือ แล นบนอบ ต่อ พระมหา
กษัตริย์ ผู้ใหญ่ กว่า อัดโน จะ ลื่น ขีวิตร อัดโน จะ รักษา ไว้ ใน หัวใจ ให้
มั่นคง มิ ให้ แพ้ แก่ ความ นับถือ แล นบนอบ ยินดี แห่ง ขาว ฝรั่ง เสด ทั้ง ปวง
แล จะ อุดมภ์ ทำ ให้ ชนะ ทุก คน ใน ความ นบนอบ นั้น หนึ่ง อัดโน ขอ
แก่ ท่าน อัน ท่าน มี น้ำใจ ยินดี ปราบณา บำรุง พระราชไมตรี พระมหากษัตริย์
ธิราชเจ้า ทั้ง สอง กุญ นี้ ให้ มั่นคง จำเวญ สืบ ไป ใน อนาคตกาล หนึ่ง
ท่าน มี น้ำใจ ยินดี ต่อ อัดโน แต่ เมื่อ ยัง อยู่ ใน กุญ ฝรั่ง นั้น ประการ ไต
ขอ ให้ ท่าน มี น้ำใจ ยินดี ต่อ อัดโน สืบ ไป แล อัดโน ขอ พร แก่ พระ เปน
เจ้า ผู้สร้าง ฟ้า สร้าง แผ่นดิน ขอ ให้ ช่วย บำรุง ไปด ท่าน ให้ ท่าน ได้
สำเร็จ ตาม ความ ปราบณา ท่าน จง ทุก ประการ.

หนังสือ มา วันพุธ เดือน แปด แรม สอง ค่ำ เดือน นพศก ศักราช ๒๒๓๑

(Archives des Colonies, Cl. 23, p. 75)

Au cap de bonne Esperance le 24 Juin 1687.

Lettre de Oocpravisout sounton raatchathoud, de Ooclouang
calayanaraatcha maitri oupathoud et de Ooccoun srivisaaravaakia
trithoud a Monsieur Le Marquis de Seignelay, grand Ministre de
Louis le Grand.

Notre navigation a esté si heureuse jusques icy, et nous avons
receu tant de bons traitemens de toutes les personnes qui sont
chargées de nous faire repasser dans nostre patrie, que cette longue
traversée a esté pour nous remplie d'une joye continuelle, et ce nous

est une consolation particuliere de trouver une occasion de pouvoir marquer a Vostre Excellence combien nous conservons de reconnaissance pour toutes les marques d'affection que vous nous avez données pendant nostre séjour en France, et dont nous ressentons tous les jours de nouveaux effets. Quand nostre navigation aurait été moins heureuse et moins tranquile, nous naurions pas laissé dy passer le temps d'une maniere tres agreable, par les idées encore presentes de toutes les merveilles que nous avons remarquées en France, dont nous avons été plustost acceablez qu'occupez et que nous avons icy le temps de repasser a loisir. Nous sommes obligez d'avouer a V. E. que nous ne connaissons point un plus grand plaisir sur la terre que de r'appeler souvent dans nos esprit l'idée toute fraische d'un Roy dont les qualitez heroiques surpassent toute expression, et qui, comme disoit il y a quelques annees, le Roy nostre maistre, meriteroit d'estre le Roy de tous les autres Roys de l'Europe; aussi en avons nous fait jusqu'icy nostre principale occupation desorte que nous navons presque point encore pensé a nostre patrie quoy que nous esperions y arriver en assez peu de temps. Si nous ne craignons point de manquer au respect que nous devons a un si grand Roy, nous vous prierions de luy tesmoigner que jusqu'au dernier soupir de nostre vie nous nous ferons une gloire d'egaler et mesure de surpasser si nous pouvons ses plus fideles sujets en respect et en veneration pour Sa Royale personne. Nous vous demandons la continuation de vostre zele pour la conservation de l'union qui est entre nos deux grand Roys; et de nous honorer tousjours de vostre amitie et nous presentons des benedictions au Dieu du Ciel et de la terre, le priant de vous donner l'accomplissement de tous vos desirs. Cette lettre a esté escrite au Cap de bonne Esperance le 8e mois et le 1er iour du decours de la lune de l'année pito nop soc de l'Ere 2231. Ce qui marque le 24e Juin 1687.

(Ibid., p., 158).

๑ หนังสือ ออกพระวิสุทสนทร ราชทูต ออกหลวงกัณฑ์ยามาชไมตรี
อุปทูต แล ออกขุนศรีวิสารวาจา ตริทูต มา ถึง มุข ลายี ซึ่ง ได้ บังคับ
กุมบันหนี ทั้ง ปวง

ด้วย ท่าน สำแดง ความ ยินดี แล นับถือ ได้ให้สำเร็จ การ ทั้ง
 ปวง ตาม พระราชทูตไทย พระมหากษัตริราช ผู้ เปน เจ้า อัครโน แล บัด นี้
 ได้พบ ทำ ทาง อัน จะ เขียน มา ให้ ท่าน แจ้ง ว่า มี น้ำ ใจ อัน ยินดี ต่อ
 ท่าน เห็น ว่า ท่าน จะ มี โกรธ เมื่อ แล ท่าน รู้ ว่า อัครโน ทั้ง ปวง มา
 ถึง ถาน ที่ นี้ เปน สุข สนุก สมาย อยู่ แล อัน มา นี้ เสมอ ใจ นี้
 แล เห็น ว่า ยัง สาม เดือน จะ ได้ ไป ถึง พระมหากษัตริราช ผู้ เปน เจ้า
 แล จะได้ เอา แจ้ง ให้ ละเอียด ว่า ท่าน เอา ใจ ใส่ ช่วย ใน ราชการ แห่ง พระ
 มหากษัตริราช แล เชื่อ อยู่ ว่า ท่าน มี น้ำ ใจ ร้อน รน ช่วย ทำ การ
 ทั้ง ปวง แล เห็น ปี น้า ท่าน จะ ส่ง เครื่อง บรรณาการ อัน เหลือ อยู่ นั้น เข้า
 ไป ตาม พระมหากษัตริราช เจ้า ต้อง ประสงค์ นั้น แล อัครโน ขอ ให้ ท่าน
 ช่วย เร่ง รัศ คุ อัน ส่ง สอน เด็ก ซึ่ง อยู่ เรือน นั้น ให้ รู้ สันตติ จะได้ กลับ
 เข้าไป ยัง กรุง ศรีอยุธยา อัน พระมหากษัตริราช เจ้า พระราชประสงค์ นั้น
 แล อัครโน ขอ แก่ พระ เปน เจ้า ให้ บำรุง ช่วย ท่าน ให้ มี บุญ ให้ จำเริญ สืบ ไป
 แล หนังสือ นี้ เขียน ณ เมือง กาย ใน วันพุธ เดือน แปด แรม สอง ค่ำ ปีเถาะ
 นพศก สักราช ๒๒๓๓

(*Ibid.* p. 157)

Lettre de ocpravisud suntrora rajatud le oluan callaja raja
 maitri upatud le o cun sriuisaravacha tritud a Monsieur de Lagni
 directeur du commerce de France.

Vous nous avez tesmoigné tant d'affection et tant de zele
 pour tout ce qui pouvait contribuer a la satisfaction du Roy nostre
 Maitre que nous ne pouvions sans ingratitude laisser passer l'occasion
 qui se presente de vous marquer d'apprendre que nous sommes
 arrivez icy dans une santé parfaite ayant fait la plus heureuse
 navigation que nous pussions desirer. Nous esperons d'estre en trois

mois aupres du Roy nostre Maistre a qui nous rendrons un fidelle compte des soins que vous avez pris de tous ce qui pouvait regarder son service. Nous nous promettons de ce mesme zele, que vous nous avez tesmoignez que l'année qui vient ne se passera pas sans que vous envoyez a Siam tout ce qui restait a faire de choses que le Roy nostre Maistre avait souhaitées et nous vous prions aussi de vouloir bien presser les maistres qui enseignent les Siamois que nous avons laissez en France de les mestre bientot en estat de retourner a Siam d'autant que le Roy nostre Maistre le desire fort. Nous prions Dieu de vous conserver de vous combler de prosperite et de bonheur. Escrit au Cap de bonne esperance le 8e mois et le premier jours du decours de la lune de l'année pito nopasoc de lère 2231 ce qui marque le 24 Juin 1687.

(*Ibid.* p. 156).

TRANSLATION.

I

Letter of Okphra Visut Sunthon rajathut, Okluang Kaliyarajamaitri upathut and Okkhun Si Visaravacha trithut to Monsieur de Seigne'ay, great minister of His Majesty Louis le Grand.

We have reached this spot, after having received so many proofs of deference and such good treatment from all the French who accompany us to Siam, that this long voyage has been continually lucky and prosperous, and without the least disaster.

Now we are glad to have an occasion of thanking Your Excellency for all the favours with which Y. E. has loaded us during our stay in France and whose consequences we still feel now.

Even if the voyage had not been so lucky, we should not have experienced any weariness and should have been transported with joy by recalling to our mind all the wonders which we have seen in France.

When we were still in France, all the wonders which are gathered there compelled us to go here and to go there, so that we almost grew weary.

Now during our leisure hours, it is a pleasure for us to recall all these wonders to our mind.

We must confess to Your Excellency that we do not imagine anything more pleasant on the earth than to remember all the qualities of the great King, which it is beyond the power of anybody to enumerate completely.

As our Lord the King of Siam told us two or three years ago, H. M. the King of France deserves to become the King of all the Kings of Europe.

All these thoughts have so occupied our mind all the time, that, although every day brings us nearer to our country from which we are now not very far, we have not yet thought much of it.

Moreover, if we should not fear to break in upon the respect due to such a great King, we should beg Y. E. to tell His Majesty that until our death, we shall firmly keep in our heart the respect and the veneration he deserves and that we shall not let any of his French subjects surpass us in respect and veneration towards him.

We beg Y. E. to strengthen henceforth the friendship between the two sovereigns. May the kindness which Y. E. has shown us when we were still in France, be continued in future.

We pray God who created Heaven and Earth to fulfill all the wishes of Your Excellency.

Written on Wednesday in the eighth month, the second day of the waning moon, in the year thoh nopasok, 2231.

II

Letter of Okphra Visut Sunthon, (etc. as above) to Monsieur de Lagny, director of the Company.

You have shown us so much kindness and deference, you have so diligently settled all the business according to the wishes of our Lord the King of Siam, that we should deserve your reproaches, if we should miss this opportunity of writing to you and conveying

our gratitude, and informing you that we have reached this spot after a lucky voyage during which we did not cease thinking of you.

We hope that in three months we shall be in the presence of our Lord the King and we shall report to him with full details the part you have taken in the settlement of his affairs.

We trust that you will continue your good offices, and that you will send next year the presents which have been left in France, in order to fulfill the wishes of our King.

We beg you to press the tutors who teach the boys who remained there, in order that they learn thoroughly and be in a position to return to Siam according to the wish of our King.

We pray God to load you with prosperity.

Written at the Cape, on Wednesday, in the eighth month, the second day of the waning moon, in the year, thoh nopasok, 2231.

Phra Visut Sunthon was not mistaken in foreseeing that he would reach Siam in three months. They arrived at the Bar on the 27th September 1687, exactly three months and two days after they had sailed from the Cape of Good Hope.

During their three months stay in Siam, the French Envoys La Loubère and Céberet experienced in their negociations with Constance Phaulkon all kinds of difficulties, the narration of which can be read in Lanier's book. The only point I shall mention here is the conclusion of a Treaty of commerce between the French Envoys and the delegates of the King of Siam.

As aforesaid, the Treaty which had been negotiated and signed by Chevalier de Chaumont in 1685, had been considered in France as insufficient and unsatisfactory. As a matter of fact, it was not a treaty in due form, but rather a convention between de Chaumont and Constance Phaulkon, giving a mere list of desiderata,

of which it is not clearly said that they were accepted or granted by the King of Siam.

Céberet, the second Envoy, who was more especially in charge of the commercial negotiations in which he was an expert, had with him a copy of the former treaty with annotations, and proposed emendations, and he finally succeeded in imposing his will. He writes in his diary that he hopes they will be satisfied in France with the negotiations to which he has entirely devoted himself.

The result was that treaty whose original copy in Siamese, French and Portuguese are kept in the Archives of the Ministry of Colonies.

It was concluded at Lopburi the 11th December 1687 between La Loubère and Céberet, and two Siamese delegates: Okya Phra Sadet, acting Phra Khlang and Phra Sri Phiphat Ratannarajakosa. Okya Phra Sadet was according to Tachard (*[First] Voyage*, p. 167) one of the most prominent officers of the Kingdom, he was the chief and protector of all the buddhist priests of the realm, with right of jurisdiction over them. The fact that he acted as Barcalon in December 1687 seems to imply that the former Barcalon was dead and that Phra Visut Sunthon had not yet been appointed to that high charge.

The Siamese text of the Treaty consists of six leaves of European paper written on both sides of the pages in a somewhat careless handwriting. All three copies end with the signatures of La Loubère and Céberet with their personal seals imprinted upon wax, and with three Siamese seals in red ink, two of them the "Tra thevoda thu' chakr" (the deity holding a wheel) and the "Tra bua keo" (the lotus of crystal) belong to the Phra Khlang, whilst the third which is unfortunately very indistinct belonged apparently to Phra Sri Phiphat. No Siamese signature is to be seen on either of the three copies, a particularity quite in accordance with La Loubère's following statement: "They sign no writings, neither do they apply any seal to private writings. It is only the Magistrates that have a seal, that is properly a seal which the King gives them as an instrument of their offices." (English editon of 1693, p. 75)

๑ ออกญา พระเสด็จ สุเรนทราธิบดี ศรีสุบรรพพิริยาทุ ผู้ว่าราชการ
ณ ที่ โกลาธิบดี และ ออกพระศรีพิพัฑฒนาภิโษนา ฝ่าย สมเด็จพระ
มหารัชมัทธาภิราช เจ้า กรุง ศรีอยุธยา ผู้ใหญ่ แล มุข ลาลูเบ แล
มุข สุปเทศ อิงวิทยาไตร เอกไตรยวิ
ฝ่าย สมเด็จพระมหากระษัตราภิราช
เจ้า กรุง ฝรั่ง ผู้ใหญ่ ทำ หนังสือ สัญญา แก่ กัน ด้วย กิจ ของ กุมบันใหญ่
ฝรั่งเสด ใน นี้.

๑ ข้อ หนึ่ง สมเด็จพระมหากระษัตราภิราช เจ้า กรุง ศรีอยุธยา ผู้
ใหญ่ พระ ราชทาน แก่ กุมบันใหญ่ ฝรั่งเสด ที่ แห่ง หนึ่งใกล้ ตึก ซึ่ง อยู่ ทุก
วัน นี้ ฝ่าย... ก่อ ตึก อยู่ สำหรับ ข้อ ขาย.

๒ ข้อ หนึ่ง สมเด็จพระมหากระษัตราภิราช เจ้า กรุง ศรีอยุธยา ผู้
ใหญ่ พระ ราชทาน ให้ กุมบันใหญ่ ข้อ ขาย ณ จังหวัด กรุง ศรีอยุธยา แล
ห้าม จักอบ ขนอม แล ริดชา ทั้ง ปวง ใน นี้ ประการ หนึ่ง ถ้า แล
กุมบันใหญ่ เอา สิน ค้า บันทุก ใน กบ้น ของ กุมบันใหญ่ เอง ก็ ดี แล ใน กบ้น
ซึ่ง เข้า ระวัง เข้า มา ก็ ดี ก็ ให้ ข้อ ขาย ด้วย ผู้ใด ๆ ตาม ภาษี ของ
กุมบันใหญ่ จะ แนะ นำ ให้ อย่า ให้ ผู้ใด ห้าม ปวง แล เอา ข้อ ประการ ไต
มา ขัด ขวาง ประการ หนึ่ง ถ้า แล ลูก ค้า ขาดิ ไต ๆ เอา สิน ค้า เข้า มา
แล กุมบันใหญ่ จะ ต้อง การ ก็ ให้ ข้อ ขาย ตาม ใจ เขา เติด แต่ ว่า ถ้า แล
ชาว คลัง จะ ต้อง การ ซื้อ สิน ค้า นั้น สำหรับ ราชการ ซึ่ง ลูก ค้า ทั้ง ปวง
นอก กุมบันใหญ่ เอา เข้า มา นั้น แล กุมบันใหญ่ ต้อง การ สิน ค้า นั้น อยู่
ก็ ให้ พนักงาน ข้าง กุมบันใหญ่ มา ฟ้อง แก่ เสนาบดี ผู้เจ้า พนักงาน เมื่อ

๑ สังเกต ใน ต้น ฉบับ ตู ตระ นี้ จะ เปน สำหรับ ลง คำว่า 'เหนือ' ฤ 'ใต้'
แต่ หาได้ ลง ไม่.

แรก ลูก คำ นั้น เข้า มา ถึง เสนาบดี ก็ จะ สั่ง แก่ ขาว คลัง ให้ แบ่ง ส่วน ให้ สมควร ด้วย กิจ ของ กุมบันหฺญี แล ราคา นั้น ก็ ให้ เอา แด่ เท่า ทุน ซึ่ง ชื้อ แก่ ลูก คำ นั้น

ประการ หนึ่ง ถ้า แล กุมบันหฺญี ต้องการ ชื้อ ตีบุก นอก ตีบุก ณ เมือง ตลาง บางคลี แล งา ข้าง แล ข้าง แล ดิน ะสิริ ขาว ตีบุก ตำ หมากกรอก ผาง ก็ ให้ ขาว คลัง ขาย ให้ แด่ ตาม ราคา ชื้อ ขาย แก่ ลูก คำ ทั้ง ปวง แล อย่า ให้ กุมบันหฺญี ชื้อ ขาย สิ้น คำ มี ชื้อ ทั้ง นี้ แก่ ลูก คำ ซึ่ง มิ ได้ ชื้อ ต่อ ขาว คลัง นั้น เลย ด้วย สิ้น คำ นั้น เปน ส่วย ษากกร ของ หลวง แล ห้าม มิ ให้ ผู้ใด ขาย นอก ขาว คลัง นั้น เลย

ประการ หนึ่ง สิ้น คำ ซึ่ง ต้อง ห้าม นั้น ใน นี้ ดิน ะสิริ ขาว ดิน ะสิริ ตำ สุกวรรณถัน แล ปีน แล เครื่อง สาทรวาท ถ้า แล สมเด็จ พระมหากษัตริราชเจ้า กง ศรีอยุธยา ผู้ใหญ่ พระราชทาน ให้ ชื้อ ไป มา จึง ให้ ชื้อ ไป มา ถ้า แล มิ ได้ พระราชทาน ให้ ชื้อ ไป มา ก็ อย่า ให้ ชื้อ ไป มา ถ้า แล กุมบันหฺญี เอา เครื่อง มี ชื้อ เข้า มา ก็ ให้ พนักงาน ข้าง กุมบันหฺญี ยื่น สารบาญชี แก่ เสนาบดี ถ้า แล จะ ต้องการ สำหรับ ราชการ ก็ ให้ ข้าราชการ ชื้อ เอา ไว้ ก่อน คน ทั้ง ปวง

ประการ หนึ่ง หนึ่ง ณ จังหวัด กง ศรีอยุธยา ฝ่าย เหนือ ฝ่าย ใต้ จน ปาก น้ำ บาง เจ้าพระยา สมเด็จ พระมหากษัตริราชเจ้า กง ศรีอยุธยา ผู้ใหญ่ พระราชทาน ให้ กุมบันหฺญี วิธันดา ชื้อ แล อย่า ให้ กุมบันหฺญี ผั่งเสด ชื้อ ขาย ใน สิ้น คำ อัน นั้น ถ้า แล ผั่งเสด ไป อยู่ ณ เมือง ไต นอก ฝ่าย เหนือ ฝ่าย ใต้ จน ปาก น้ำ บาง เจ้าพระยา แล มี หนึ่ง จะ ชื้อ ขาย แล มิ ได้ เอา เข้า มา ณ กงเทพ พระมหานคร ก็ ให้ ชื้อ ขาย เกิด

ประการ หนึ่ง สมเด็จพระมหากระษัตริราชเจ้า กรุงศรีอยุธยา ผู้ใหญ่
พระราชทาน จำกอง ขนอระ แล วิชา⁽¹⁾ ทั้งปวง แก่ กุมบันหฺญี่ฝรั่งเสดให้ เข้าออก
จง สดวก อย่าให้ ผู้ใด ลง ตวง แล ให้ เต็ม ย่น ทาง ว่า สิ้น ค่ำ ซึ่ง
บันทุก มา นั้น แก่ เจ้าพนักงาน ใน เมือง ทนบุรี⁽²⁾ แล เมื่อ บันทุก สิ้น ค่ำ จะ
ออกไป นั้น ก็ให้ ย่น ทาง ว่า สิ้น ค่ำ ซึ่ง บันทุก นั้น แก่ เจ้า พนักงาน ณ
กรุงเทพ พระมหานคร แล เอา ตรา เบิก ตำน สำหรับ เข้า ออก วง ทุก ครั้ง

๓ ข้อ หนึ่ง ถ้า แล กุมบันหฺญี่ ขาย สิ้น ค่ำ แก่ ลูก ค่ำ ผู้ใด ๆ ให้
ไป จำหน่าย ต่าง เมือง เสีย หาย เปน ของ กุม บันหฺญี่ เอง แล จำกอง
สิ้น ค่ำ ทั้ง ปวง นั้น สมเด็จพระมหากระษัตริราชเจ้า กรุงศรีอยุธยา ผู้ใหญ่
พระราชทาน ให้ ทั้ง เข้า ออก อย่าให้ เจ้า พนักงาน เรียก เอา.

๔ ข้อ หนึ่ง ถ้า กุมบันหฺญี่ หา กบ้น จะ บันทุก สิ้น ค่ำ ไป มา ค่ำ ขาย
ต่าง เมือง มิได้ แล เข้า ระวัง กบ้น ของ ลูก ค่ำ ทั้ง ปวง ไป สมเด็จพระ
มหากระษัตริราชเจ้า กรุงศรีอยุธยา ผู้ใหญ่ พระราชทาน ตูจ ใน ข้อ
สอง ข้อ สาม นั้น.

๕ ข้อ หนึ่ง ถ้า แล ผู้ใด ชื่อ เปน ฝรั่งเสด แล ขาดิใด ๆ ชื่อ
อยู่ใน บังคับ กุมบันหฺญี่ เปน ความ แก่ กัน ก็ให้ ผู้ เปน นาย กุมบันหฺญี่ ใน
เมือง นั้น แล มี กฎ สมเด็จพระมหากระษัตริราชเจ้า กรุง ฝรั่ง สำหรับ
ตัว นั้น ก็ให้ ผู้ นั้น บังคับ ความ ตาม ขอบ ขรรณ ถ้า แล ฝรั่งเสด
ผู้ใด ซึ่ง อยู่ใน บังคับ กุมบันหฺญี่ ฟ้น แทะ กัน ตาย แล ข้อ สิ่งใด ซึ่ง
ต้อง อาญา ก็ให้ ผู้ เปน นาย กุมบันหฺญี่ จำ ตัว ผู้ ร้ายไว้ แล

(1) Actually ขนอระ and วิชา

(2) ทนบุรี

กฎหมาย เอา เนื้อ ความ แล้ว แล ส่ง กฎหมาย แล ตัว ผู้ร้าย นั้น ไป เมือง
ฝ่งเสต ให้ ลง อาญา ตาม โทษ นั้น.

ประการ หนึ่ง ถ้า แล ฝ่งเสต แล ชาติ ไต ซึ่ง อยู่ใน บังคับ
กุ่มบันหญี่ เปน ความ ต้อง ตระหวง⁽¹⁾ อาญา ก็ ดี แผลง ก็ ดี ต่อ ฝ่งเสต แล
ชาติ ไต ๆ ซึ่ง มิได้ อยู่ใน บังคับ กุ่มบันหญี่ ก็ ดี ถ้า แล ฝ่งเสต แล ชาติ
ไต ๆ ซึ่ง มิได้ อยู่ใน บังคับ กุ่มบันหญี่ เปน ความ ต้อง ตระหวง อาญา ก็
ดี แผลง ก็ ดี ด้วย ฝ่งเสต แล ชาติ ไต ๆ ซึ่ง อยู่ใน บังคับ กุ่มบันหญี่
นั้น กระลาการ ข้าง กรุงเทพ พระมหานคร เปน พนักงาน จะ พิจารณา แต่
ว่า กิจ นั้น ต้อง ฝ่งเสต อยู่ จึง สมเด็จพระ มหากษัตริราช เจ้า กรุง
ศรีอยุธยา ผู้ใหญ่ พระราชทาน ให้ ผู้ เปน นาย กุ่มบันหญี่ แล ถือ
กฎหมาย สมเด็จพระ มหากษัตริราช เจ้า กรุง ฝ่งษ ผู้ใหญ่ สำหรับ ตัว ใน
ตำบล นั้น นั่ง ด้วย กระลาการ พิจารณา ความ ให้ เปน ท่อง แท้ แต่
ให้ ผู้ นั้น สบต ต่อ พระ เปน เจ้า ว่า จะ พิจารณา ด้วย กระลาการ ให้ จง
ขอบ ขวมน.

๖ ข้อ หนึ่ง สมเด็จพระ มหากษัตริราช เจ้า กรุง ศรีอยุธยา ผู้
ใหญ่ พระราชทาน ให้ กุ่มบันหญี่ ฝ่งเสต ไป ตั้ง ข้อ ชาย ใน เมือง ถลาง บางคลี่
ก็ ดี แล ใน จังหวัด ที่ นั้น แล ห้าม จำกอบ ขนหนอร แล วิธชาตุจ ใน ข้อ สอง
ข้อ สาม แล พระราชทาน ให้ ข้อ ตีบก ใน เมือง ถลาง บางคลี่ ทั้ง ปวง แล
ห้าม มิ ให้ ผู้อื่น ผู้ใด ๆ ข้อ ตีบก นอก กุ่มบันหญี่ ฝ่งเสต นั้น ได้ ถ้า แล
ผู้ใด ลอบ ถัก ข้อ ชาย นอก กุ่มบันหญี่ ฝ่งเสต ใช้ ให้ ริบ เอา แล ให้ ทำ
เปน สี่ ส่วน ให้ สอง ส่วน ให้ แก่ ขาว คลัง เปน ของ หลวง ส่วน หนึ่ง ให้

(1) I. e. กระหวง

แก่ ผู้ ใจท ส่วน หนึ่ง พระราชทาน แก่ กุมบันหญี ฝรั่งเศต แล ให้ กุมบันหญี ฝรั่งเศต เอา สิน ค้า ตาม ต้อง การ ณ เมือง นั้น ไป ขาย จง อุดม อย่า ให้ ราษฎร ชาว เมือง นั้น ขาด สินค้า ซึ่ง ต้อง การ นั้น ได้ แล ราคา สิน ค้า ซึ่ง กุมบันหญี เอา มา ขาย ก็ ตี ราคา ตีบุก ซึ่ง กุมบันหญี จะ ซื้อ ก็ ตี ให้ เจ้า เมือง แล กรมการ แล ผู้ ฒ่า ผู้ แก่ แล กุมบันหญี นั่ง ด้วย กัน ว่า ราคา สิน ค้า ซึ่ง กุมบันหญี จะ ขาย แล ราคา ตีบุก ซึ่ง กุมบันหญี จะ ซื้อ นั้น ให้ ว่า ให้ ขาด ที่ เดียว แล อย่า ให้ กุมบันหญี ขึ้น ลง ราคา ให้ เปน แค้น เคือง แก่ ราษฎร ถ้า แล ราคา นั้น มิ ลง กัน ก็ ให้ บอกรซื้อ ซึ่ง ขัด สน นั้น เข้า มา แล สมเด็จ พระมหากษัตริราชเจ้า กรุง ศรีอยุธยา ผู้ ใหญ่ โปรงต ประการ ไต ก็ ให้ ทำ ตาม

ประการ หนึ่ง ตีบุก ล่วย ษาอากร ณ เมือง ถलग แล จังหวัด นั้น ก็ ให้ ชาว คลัง เรียก เอา ตาม ทำเนียม แล แต่ ใน เดือน สิบ ปี มะโรง สำฤทธิศก ไป เมื่อ หน้า อย่า ให้ ชาว คลัง ปลง ตีบุก แก่ ราษฎร ด้วย ตีบุก นั้น มี พอ กุมบันหญี ฝรั่งเศต จะ ซื้อ ขาย

ประการ หนึ่ง ถ้า แล กุมบันหญี ฝรั่งเศต มิ ได้ เอา สิน ค้า ไป ซื้อ ขาย ตาม สัญญา แล ราษฎร ขาด สิน ค้า แล เอา ตีบุก ซื้อ ขาย แก่ ลูก ค้า อื่น ก็ อย่า ให้ เจ้า พนักงาน ธิบ เอา ลูก ค้า ซึ่ง ซื้อ ขาย ตีบุก แก่ กัน นั้น เลย.

๗ ข้อ หนึ่ง ว่า ถ้า แล กุมบันหญี ฝรั่งเศต จะ ต้อง การ ไป ตั้ง ตึก อยู่ ซื้อ ขาย ณ หัว เมือง จังหวัด แล เมือง ขึ้น ณ กรุง ศรีอยุธยา ให้ ก็ ให้ ฟ้อง แก่ เสนาบดี ออก ไป ตั้ง อยู่ ซื้อ ขาย เกิด ตูจ หนึ่ง ใน ข้อ สอง ข้อ สาม ข้อ สี่ ข้อ ห้า นั้น ถ้า แล ไป ตั้ง ซื้อ ขาย ณ เมือง

นครไว้ ก็อย่าให้ ชื่อ ขาย ตีบก ด้วย พระ ราชทาน ให้ กุมบันฑี
 วิสันดา ชื่อ ตีบก ณ เมือง นคร ตุง หนึ่งใน พระ ราชทาน ให้ กุมบันฑี ฝรั่งเสด
 ชื่อ ขาย พริก นั้น.

๘ ข้อหนึ่ง ว่า ถ้า กบ้น ของ กุมบันฑีใหญ่ ก็ ดี น้อย ก็ ดี เสีย
 ในแวน แคว้น ซึ่ง ขึ้น แก่ กรุงศรีอยุธยา ก็ให้ กุมบันฑี รับ เอา เครื่อง กบ้น
 แล สิน ค่ำ ทั้ง ปวง นั้น ไว้ แล อย่าให้ เจ้า เมือง แล กรมการ แล ผู้ใด ๆ
 เก็บ เอา ไว้ แล ให้ กุมบันฑี ฝรั่งเสด รักษา ไว้ เอง.

๙ ข้อหนึ่ง ว่า สมเด็จพระมหากระษัตริราช เจ้ากรุง ศรีอยุธยา ผู้
 ใหญ่ พระ ราชทาน ให้ เปน อัน ชาติ แล้ว ให้ กุมบันฑี ฝรั่งเสด ไป
 ตั้ง อยู่ ณ เกาะ แห่ง ไต ซึ่ง อยู่ใกล้ เมือง มฤติ ออก ไป สิบ โยชน์ แล
 ให้ ก่อตึกแล บ่อมแล กำแพงพิทักษ์รักษาตึกแต่ง ซึ่ง ขอบ การ ของ กุมบันฑี
 ฝรั่งเสด แล กุมบันฑี ฝรั่งเสด สัญญา ต่อ หน้า พระ เปน เจ้า มิ ถือ
 ตำบล นั้น ให้ เปน เหตุ แก่ ราชการ สมเด็จพระมหากระษัตริราช เจ้า กรุง
 ศรีอยุธยา ผู้ใหญ่ ประการใด ได้ แล มิ รับ ผู้ เปน สัตว์ แผ่นดิน เข้า ออก
 ใน ตำบล นั้น แล มิ ช่วย ผู้ เปน สัตว์ ด้วย สิ่งใด ๆ เลย แล สมเด็จพระ
 มหากระษัตริราช เจ้า กรุง ศรีอยุธยา ผู้ใหญ่ พระ ราชทาน ให้ กุมบันฑี
 บังคับ ความ แล เปน เจ้า ใน เกาะ นั้น เปน อัน ชาติ ที่ เดียว แล ครั้น
 เขียน อย่าง เกาะ แล กว้าง ยาว เท่า ไ้ เข้า มา แล้ว จะ พระ ราชทาน
 พระ ราชกำหนด สำหรับ เกาะ นั้น เปน อัน ชาติ ที่ เดียว.

๑๐ ข้อหนึ่ง ว่า ถ้า ฝรั่งเสด ผู้ใด ๆ มี ลูก เมีย ใน จังหวัด กรุง
 ศรีอยุธยา แล เมือง ขึ้น แล ฟ้อง จะ ขอ ออก ไป จาก แผ่นดิน แล เงิน
 ทอง ของ ผู้ใด ๆ มิ ได้ อยู่ แล มิ ได้ เปน ถ้อย ความ ด้วย ผู้ใด ๆ ไว้

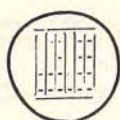
สมเด็จพระมหากระษัตราธิราช เจ้า กุญศรีอยุธยา ผู้ใหญ่ พระราชทาน ให้
ออกไป ทั้ง ลูก แล เมีย แล ทาษ แล ทพย สิ่ง ของ ตาม ใจ นั้น เติบ

๑๑ ข้อ หนึ่ง ว่า ถ้า แล ฝรั่งเสด ซึ่ง มาด้วยกบ้น ของ สมเด็จพระมหา
กระษัตร์ กุญ ฝรั่ง ผู้ใหญ่ ก็ ดี มา ด้วย กบ้น ของ กุมบันหญี่ ก็ ดี มา
ณ กุญศรีอยุธยา ก็ ดี ณ เมือง ขึ้น ก็ ดี อย่า ให้ เจ้า พนักงาน ชัก ขวน
ว่า กล่าว ให้ ละ กบ้น นั้น เสีย ถ้า แล ฝรั่งเสด ซึ่ง อยู่ ณ กบ้น สมเด็จพระ
มหากระษัตร์ กุญ ฝรั่ง ผู้ใหญ่ ก็ ดี ณ กบ้น กุมบันหญี่ ก็ ดี หนี ให้
เจ้า พนักงาน เสาะ สาง หา มา ส่ง ให้ แก่ นาย กบ้น

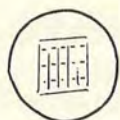
๑๒ ข้อ หนึ่ง ว่า หนังสือ ขุน พิพทโกษา ราชปหลัด แล มงสุ อูเตลัน
กปีตัน ฝรั่งเสด สัญญา ต่อ กัน ด้วย พริก นั้น ใน เดือน สิบสอง ขึ้น แก้ว ค่า
สักราช พัน สี่สิบห้า คือ พุทธศักราช สอง พัน สอง ร้อย ฎีสิบ เจ็ด นั้น สมเด็จพระ
มหากระษัตราธิราช เจ้า กุญศรีอยุธยา ผู้ใหญ่ สั่ง ว่า ขอบ แล้ว แลทรง
พระกรุณา โปรด แก่ กุมบันหญี่ ก็ มี พระราชโองการ ดำรัสเหนือเกล้าเหนือกระ
หม่อม สั่ง ว่า ซึ่ง จะ วิวาห์ เอา พริก แล ใหม เอา แก่ ผู้ ลอบลัก ฆ้องชาย พริก นั้น
ก็ ให้ ทำ เปน สี่ ส่วนใน นี้ สอง ส่วน ให้ แก่ เจ้า พนักงาน เอา เปน หลวง
แล ส่วน หนึ่ง ให้ แก่ ผู้ ล่อ แล ส่วน หนึ่ง พระราชทาน แก่ กุมบันหญี่ ฝรั่งเสด

ประการ หนึ่ง เพื่อ จะ ให้ ห้าม ที่ ซึ่ง จะ เปน วิวาห์ ถู้ง เถียง ใน ระหว่าง
ชาว คลัง แล กุมบันหญี่ ก็ ให้ เอา พริก ทั้ง ปวง นั้น ไว้ ใน คลัง อัน หนึ่ง ใส่
กุนแจ ของ ชาว คลัง อัน หนึ่ง ใส่ กุนแจ ของ กุมบันหญี่ ฝรั่งเสด อัน หนึ่ง
แล จะ เปิด ประตู ออก ให้ ทั้ง สอง ฝ่าย นั้น พัว้ม กัน ให้ แบ่ง บัน ออก
เปน ส่วน ตาม อยู่ ใน ความ สัญญา แล ข้อ สัญญา ทั้ง นี้ เขียน เปน สาม
ฉบับ ทุก ภาษา ใน นี้ ภาษาไทย สาม ฉบับ ภาษา ฝรั่งเสด สาม ฉบับ ภาษา

ปลูกกรร สาม ฉบับ แล ผู้มี ชื่อ ทั้ง สอง ฝ่าย นั้น ชัดแจ้ง ไต ปิดตราเป็น
สำคัญ ทุก ฉบับ เขียน ใน เมือง ลพบุรี ใน วัน พระหัต เดือน ย้าย ขึ้น
แปด ค่ำ พุทธศักราช สอง พัน สอง ร้อย สามสิบ เจ็ด ปี เกาะ นพศก

Laloubere

Ceberet

(*Archives des Colonies, Cl. 23, pp. 225-229*).

TRAITTE DE COMMERCE et Privilege concedez, touchantle
commerce des Indes Orientales et particulierement au Royaume de
Siam et ses dictriets, Entre leurs Excellences M^{rs}. DELALOUBERE
et CEBERET envoyés extraordinaires de sa Majesté Tres Chres-
tienne au Royaume de Siam, Et oya Pra Sedet Surentra Tibody Si
Supora peria pah Exerçant par Commission L'office de Barcalon, et
opra Sipipat rattana raya cussa Commissaire du Roy de Siam.

1.—Le Roy de Siam accorde a la Compagnie une piece de
terre proche de la maison ou les officiers de la d. Compagnie
resident a present pour y bastir une maison commode a son com-
merce.

2.—Le Roy de Siam concede a la Compagnie de France le
libre commerce dans ses royaumes et leurs dependances avec
exemption des droits d'entrée et de sortie, c'est a scavoir que tout-

tes les marchandises que la d. Compagnie chargera et apportera dans ses propres vaisseaux ou sur d'autres a fret, elle aura le privilege de les vendre et de les acheter avec les personnes que son interest luy dictera sans nul empeschement sous quelque pretexte que ce soit et toutes les marchandises que quelqu'autre nation que ce soit apporte et dont la Compagnie aura besoin, elle le pourra acheter, neantmoins qu'en cas que les Magazins du Roy ayent occasion d'acheter les marchandises apportées qui n'appartiennent pas a la Compagnie, les Officiers de la Compagnie representant le besoin qu'ils en ont au Ministre a l'arrivée des marchands, il leur en donnera la quantité qui convient a leur commerce au mesme prix qu'ils les ont achetées de ceux qu'ils les ont apportées, et en cas que la Compagnie est besoin pour son commerce de calin hors de Jonsalem, de morphil, d'éléphant, salpêtre, de plomb, arek et de sapan, que le demandant aux gardes Magazins, elle les trouvera au prix courant de Sa Majesté, Sa Majesté pourtant ne permet pas que la Compagnie achete ses sortes de marchandises d'aucun marchands, mais seulement de ceux qui les prennent dans les Magazins puisqu'elles sont produites par les rentes du Roy, et ainsy nul n'a permission de les vendre, mais seulement les Officiers du Roy. Les marchandises de contrebande, soit pour transporter, soit pour porter, sont salpêtre, poudre, souffre, et armes lesquelles elle n'emportent sans la permission du Roy, et quand elle les portera le Roy aura la preference, la Compagnie estant obligée d'en donner un mémoire. Le Roy de Siam a accordé le Commerce des cuirs a la Compagnie Hollandaise dans la Ville de Siam, et ainsy la Compagnie de France ne commercera pas en cette marchandises a Siam, mais en quelque autre poste qu'elle voudra du Royaume, hors de la Barre de Siam, elle a liberté entiere de les acheter.

Sa Majesté donne ses droits d'entrée et de sortie a la Compagnie avec exemption de visite et les Officiers de la d. Compagnie, donnant seulement une declaration par escrit de ce que les vaisseaux portent. C'est a scavoir, tant de piece de drap, tant de caissons de cuivre, etc. ils donneront la declaration quand ils montent a Bancoï, quand ils descendent icy a Siam aux Officiers a qui il appartient prenant cy d. deux lieux la despeche du ministre soit a l'entrée soit a la sortie.

3.—Le Roy de Siam accorde a la Compagnie que tous les marchands qui auront acheptés les marchandises de la d. Compagnie, pour trafiquer ailleurs aux risques de la Compagnie les d. marchands et leur provenu seront libres des droits du Roy a l'entrée et a la sortie.

4.—Le Roy de Siam accorde a la Compagnie de fretter un ou deux ou autant de vaisseaux qu'elle luy plaira pour porter partout ou elle voudra les marchandises qui sont veritablement a elle avec les memes privileges et la mesme franchise susdit comme ez articles 2e et 3e.

5.—Le Roy de Siam accorde et par ce traité autorise le principal Officier de la Compagnie resident en quelque lieu que ce soit de son royaume de Siam qu'en cas que quelqu'un de ses serviteurs françois ou de quelqu'autre nation que ce soit qui sera au service de la Compagnie ait quelque proces avec quelqu'autre serviteurs de la Compagnie françois ou de quelqu'autre nation que ce soit au service de la Compagnie, le d. principal officier qui a la commission du Roy tres Chrestien se peut determiner et prononcer selon le droit de chaque partie, et en cas que quelque françois au service de la Compagnie commette quelque homicide ou autre crime contre un autre françois aussy au service de la Compagnie, qu'il peut arrester le criminel faisant les informations requises pour estre evoyés avec luy en France et la recevoir le chastiment deu a son crime. En cas que quelque serviteurs de la Compagnie ayt proces civil ou criminel contre quelqu'autre de quelque nation qu'il soit qui ne soit point au service de la Compagnie ou au contraire que quelqu'un de quelque nation qu'il soit ayt proces civil ou criminel contre quelqu'autre serviteurs de la Compagnie, la justice appartient a Sa Majesté de Siam. Neantmoins comme la nation françoise y est interessée, Sa Majesté accorde une commission a l'Officier de la Compagnie qui a la commission du Roy tres Chrestien pour avoir place et une voix definitive dans la Justice de Sa Majesté ou ce procès se terminera. C'est pourquoy le d. officier prestera serment devant Dieu de juger selon le droit et la justice le demande.

6.—Le Roy de Siam accorde a la Compagnie une residence a Jonsalem ou en tel autre lieu de son district et aussy le commerce

du d. Gouvernement libre, des d. droits d'entrée et de sortie comme au 2e article, de plus sa Majesté accorde l'entier commerce de calain du susd. Gouvernement a la d. Compag^e a l'exclusion, et avec deffenses expressees a toutes les autres nations de transporter sous peine de confiscation qui sera appliqué la moitié au Roy de Siam, un quart a la Compag^e et l'autre quart au denonciateur et la d. Compag^e demeure obligée de porter les marchandises necessaires pour le Commerce et pour le besoin des habitans du susd. gouvernement et ses districts, de sorte qu'ils ne soient pas obligez de chercher d'autres moyens pour remedier a leurs besoins, et le commerce que les d. marchands ont fait avec les autres nations en tel cas ne sera pas au prejudice de ce privilege, mais que sa Majesté levera ses rentes de calain comme cy devant que la Compag^e y ait rien a dire.

Neantmoins les Officiers du Roy depuis le 25e Septembre 1688, n'obligeront pas les peuples au d. Gouvernement de recevoir marchandises ny argent pour payer le calain comme ils ont accoustumé, tirant seulement ce qui appartient au Revenu du Roy. Le prix du calain et le prix des marchandises que la Compag^e porte dans le d. Gouvernement et ses districts pour son commerce seront taxés entre le Gouverneur, Officiers, et le chef de la Compag^e et les anciens du peuple, et en cas qu'ils ne s'accordent pas cela sera remis a la prudence, direction et justice de sa Majesté pour en decider.

7.— Le Roy de Siam donne permission a la Compag^e de France d'establir des residences ou faituries quelles jugera a propos pour son commerce en quelque lieu que ce soit de ses Royaumes avec les mesmes privileges quelle a dans la Ville de Siam, declarez cy articles 2, 3 et 4e, avec cette provision et ces advertissements Premièrement qu'a Liguor ou partout ailleurs ou sa Majesté a accordé des privileges aux autres Nations les d. Etablissements ne seront pas au prejudice des privileges accordez aux d. Nations, secondement que la d. Compag^e de France voulant establir des faituries en quelque poste que ce soit prendra l'approbation des Ministres de sa Majesté leur presentant le plan de la maison quelle veut faire par leur approbation.

8.— Le Roy de Siam accorde a la Compag^e de France qu'en cas que quelque vaisseaux grands ou petits fassent naufrages

sur les costes de ses Royaumes, les Officiers de la Compagnie presents ou en quelqu'autres lieux qu'ils soient pourront recouvrer tous les debris et les marchandises qui se pourront sauver du d. naufrage, sans que nul gouverneur ny autres personnes de quelque qualité que ce soit le puisse empescher.

9.— Le Roy de Siam donne liberallement a la Compagnie de France, la propriété entiere de quelqu'Isle commode distante de 10 lieues au plus du port de Merguy pour la fortifier, y bastir et en user selon ses intentions et la d. Compagnie s'oblige devant Dieu de ne s'en servir jamais contre les droits, ou les interets du d. Roy de Siam ny de recevoir ses ennemis ny de leur donner quelque secours que ce soit qui puisse aller au prejudice du d. Roy luy accordant toute souveraineté droits et justice et tout le reste qui peut contribuer a rendre la d. Compagnie absolue dans la d. Isle, et Sa Majesté sachant le Plan et le nom de la d. Isle donnera patente du don entier de la d. Isle pour luy et ses successeurs.

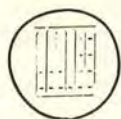
10.—Tous les François de quelque qualité qu'ils soient qui se marient ou s'establissent de quelqu'autre maniere dans ce Royaume de Siam ou en quelque terre de sa dependance toutes les fois qu'ils en voudront sortir avec leurs familles et domestiques, biens et effets ils en auront une entiere permission chaque fois qu'ils la requereront sy des debts ou autres obligations de justice ne les en empeschent.

11.—Sa Majesté deffend a tous ses Officiers et Sujets de conseiller refugier, ou proteger, directement ou indirectement quelque françois de quelque qualité que ce soit engagez au service du Roy tres Chrestien ou de la Compagnie, et en cas que quelques personnes engagés au d. service le desertent, les Gouverneurs et les Officiers du dit Gouvernement dont ils ont fuyes les feront chercher et livrer aux Officiers a quy il appartiendra.

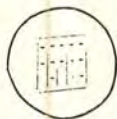
12.—Le Roy de Siam ratifie et confirme le traité et privileges qu'il a accordé a la Compagnie au sujet du poivre de Siam et de ses dependances jusques a Liguor dans la forme dont il fut convenu entre Mr. Deslandes et Ocum Pipat cussaraya Bellat, fait la 12e Lune le 9 du croissant de l'année 1045 qui est conforme a la

reformation 2227⁽¹⁾ qui est le 3e xbre. de l'année 1684 et pour plusieurs considerations que la bonté de sa Majesté de Siam luy a suggeré il declare l'article de la confiscation en cette maniere a scavoir que la moitié de toutes les confiscations qu'on fera contre les contrevenants au d. traité sera pour sa Majesté le Roy de Siam, et l'autre moitié estant divisée en deux parties, l'une sera pur la Compagnie et l'autre pour le plus fide'lle accusateur.

Davantage que pour empescher toutes sortes de disputes qui pourroient arriver entre les officiers des Magasins du Roy et ceux de la Compagnie; Tout le poivre que le Roy de Siam a accordée par le susd. privilege a la Compagnie sera gardé dans un magasin lequel sera fermé a double clef l'une desquelles sera entre les mains des Officiers des Magasins du Roy, et l'autre des Officiers de la Compagnie dou se feront les divisions declarées conformement au besoin de chaque parties, et de ce traité on fera trois coppies d'une mesme teneur a scavoir trois en siamois, trois en françois et trois en portuguais et au pied de chacune seront signez les susnommez Commissaires avec leurs seing et cachet ordinaire comme on voit cy dessous; Passé a la Cour de Louvo le 8e du Croissant de la 1ere Lune de l'année 223½, qui est le unzieme de decembre 1687.

Laloubere

Ceberet

(Archives des Colonies, II. 23 pp. 230—239.)

(1) The original runs thus: "fait la 12e lune le 3e du croissant de l'année 1645 que est conforme a la reformañ 22." This is certainly a lapsus. The convention alluded to, the original of which still exists (*Colonies*, Cl. 22, p. 72) begins, in conformity with the Siamese text of the Treaty: "Le jeudy neufme. du décroissant (*sic*, probably for "croissant") du douzie. mois de Siam en l'année de can benjasoc mil quarante cinq."

ABRIDGED TRANSLATION OF THE SIAMESE TEXT,

Okya Phra Sadet Surenrathibodi Si Suparat Phiriyaphahu and Okphra Si Phiphat Ratanarajakosa on the part of H. M. the King of Siam, and Monsieur La Loubère and Monsieur Céberet, Envoys Extraordinary on the part of H. M. the King of France, conclude a treaty with each other to settle the affairs of the French Company.

Art. 1:—H. M. the King of Siam grants to the French Company a piece of land near the actual premises of the Company in order that a factory might be established there.

Art. 2:—H. M. the King of Siam grants to the French Company full liberty of commerce in his realm with exemption of import (1) and export duties. Traffic in tin (except in Thalang Bang Khli=Junkceylon), ivory, elephant, saltpetre, lead, areca, sappan wood, is exclusively reserved to the Crown. Trade in saltpetre, sulphur, gunpowder and arms is prohibited. The hide trade in the Kingdom of Siam down to Paknam Bang Chao Phya (=the Bar) remains a monopoly of the Dutch Company (2).

(1):—The Siamese word, which the French text translates by “droit (d’entrée)” = (import) duty, is จกอบ. This word which is quite obsolete, and is not even understood by the Siamese of nowadays, occurs again in the Convention between Denmark and Tenasserim (1621 A.D.) and can be traced in Rāma Khamheng’s Inscription, 11. 18-19, in the well known stanza:

ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว เจ้าเมืองป้อเอา จกอบในไพร่

Professor Bradley’s translation of these last words: “he would invest in the people,” apart from being meaningless, is obviously false, for in Rāma Khamheng’s Inscription the particle denoting the future is constantly written จกณ not จ.

Moreover there is no space on the stone between the two characters จ and ญ, which proves that we have to deal with a single word, pronounced: *chakop*. This is an old Khmer word meaning properly “to bind, to tie, a bond, a tie,” which is no longer used, but its sanskrit equivalent *bandha*, “a bond, a tie,” is precisely used in modern Cambodian with the sense of “tax, duty.” The sense of จกอบ is therefore “duty, tax,” and the correct translation of Rāma Khamheng’s text quoted above is thus: “In the water are fish, in the field is rice the, Lord of the realm does not levy tax on his people”.

(2) V. the Treaty between the King of Siam and the Dutch East India Company, dated August 2nd, 1664, published in *State Papers of the Kingdom of Siam*, pp. 233-237.

The Company's vessels are exempted from any visit and are only requested to give a written declaration of their content at Thonburi (=Bangkok), for the vessels sailing up the river and at Ayudhya for the vessels sailing down.

Art. 3:—The merchants buying goods from the Company are exempted from Import and Export duties.

Art. 4:—The same privileges are granted to foreign vessels loaded with the Company's goods.

Art. 5:—The King of Siam grants full jurisdiction to the principal officer of the Company in case of dispute between individuals in the service of the Company either French, or belonging to any other nationality. In case one of the parties is not in the service of the Company the jurisdiction belongs to the King of Siam, but the principal officer of the Company has the right to sit in the Tribunal after having taken an oath.

Art. 6:—The King of Siam concedes a residence in Thalang Bang Khli or any other place in the district (of Junkceylon) where the Company will enjoy full liberty of trade, as provided under Art. 2 and 3, with the monopoly of the Tin-Trade.

Art. 7:—The Company may establish factories anywhere in the Kingdom or its dependencies, and enjoy the same liberty as provided under Art. 2, 3, 4, 5, with the exception of Nakhon (Si Thammarat) where the tin-trade is a monopoly of the Dutch Company.

Art. 8:—The Officer of the Company have the right to claim the wreck and waifs they might find on the coasts of Siam.

Art. 9:—The King of Siam concedes to the Company the absolute property of an island distant of 10 leagues from Mergui, with permission to fortify it and use it for any purpose whatever, with the sole restriction that it will not be used against the King of Siam.

Art. 10:—Any French established in Siam or its dependencies with his wife and children can leave the territory in full liberty, provided he will pay his debts.

Art. 11:—Siamese Officers are forbidden to assist any French wishing to desert the Company's or the King of France's service.

Art. 12 :—The convention on pepper-trade passed between Khun Phiphat Kosa raja balat and Mr. Boureau-Deslandes on the 9th of the waxing moon of the 12th month (chulasakarat) 1045, i. e. Phutthasakarat 2227, is confirmed. In case of confiscation, the seizure will be divided in four parts, two for A. M. the King of Siam, one for the Company, and one for the principal denunciator. Pepper will be stored in a ware-house, which will be shut with two locks and keys, one of which will be kept by the Officers in charge of the Royal Ware-houses, and the other by the Officers of the Company.

(The conclusion of the Treaty runs thus:)

Three copies of this treaty in Siamese, three in French, and three in Portuguese have been made, and to each of these have been affixed the signatures and seals of the delegates as may be seen hereafter. Made at Lopburi, Thursday the 8th of the waxing moon of the 1st month, in the year thoh napaok 2231/32.

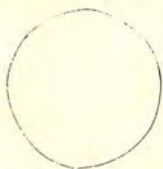
This treaty which was highly satisfactory for the Company was brought back by La Loubère in July 1688 and was ratified by King Louis XIV at Versailles seven months later.

The text of this ratification which is added on the last page of the French text runs thus :—

Nous ayant agreable le susd. Traité en tous et un chacun les articles qui y sont contenus, avons iceux accepté, approuvé, ratifié, et confirmé, et par ces presentes signées de nre. main, acceptons, approuvons, ratifions, et confirmons, promettant en foy et parolle de Roy de l'accomplir, observer et faire observer sincerement et de bonne foy sans aller, ny souffrir qu'il soit allé directement ou indirectement au contraire pour quelque cause et occasion que ce puisse estre. En tesmoin de quoy, nous avons fait mettre nre. scel à ces d. presentes. Donné a Versailles le vingt cinquiemes

jour de Fevrier L'an de grace Mil six cens quatre-vingts neuf, et de
nostre regne le quarante-sixiesme.

LOUIS

COLBERT

(*Ibid.*, p. 239)

In spite of that solemn ratification, and of all the signatures and seals which adorn it, the treaty never came into force. In the meantime, between the date of its conclusion at Lopburi, and the date of its ratification at Versailles came the Revolution of 1688. And the antichristian reaction which followed completely eradicated French influence in Siam.

So that, now, that treaty is not much better than a scrap of paper. But in view of the total destruction of the Siamese Archives during the burning of Ayudhya such documents as the convention between Denmark and Tenasserim in 1621, whose original in Siamese is still kept in the Royal Archives at Copenhagen, and this treaty with France are invaluable documents, for want of which we should not even know how ancient Siamese diplomatic instruments looked like.

This will, I hope, justify its publication.

My most respectful thanks are due to our Vice-Patron, His Royal Highness Prince Damrong Rajanubhab, to whom I am indebted for several useful suggestions, and who has done me the honour of reading through the proofs.

